

Klagomål mot personsöktjänster med frivilligt utgivningsbevis maj 2018–oktober 2019

Datainspektionens rapport 2020:1

Klagomål mot personsöktjänster med frivilligt utgivningsbevis maj 2018–oktober 2019

Datainspektionens rapport 2020:1

Denna rapport finns att ladda ner på www.datainspektionen.se

Innehåll

Inledning	4
Sammanfattning	6
Tredubblat antal ansökningar om utgivningsbevis under 2018	7
Personsök tjänster med frivilligt utgivningsbevis	9
Typer av klagomål	13
Upplevt integritetsintrång	13
Oro för negativa konsekvenser	14
Upplevd ”utpressning”	14
Särskild oro över en viss uppgift	15
Upplevda konsekvenser av lättillgängliga uppgifter	16
Synlig via sökmotorer	17
Missnöje över att inte kunna bli raderad	17
Oförståelse för lagstiftningen	18

Inledning

Ett av de vanligaste klagomålen som lämnas till Datainspektionen riktas mot personsöktjänster på internet, det vill säga sajter som masspublicerar personuppgifter om stora delar av Sveriges befolkning. Det handlar om sajter som exempelvis Mrkoll, Merinfo och Ratsit. Eftersom aktörerna bakom sajterna har ett så kallat frivilligt utgivningsbevis enligt yttrandefrihetsgrundlagen har de grundlagsskydd och är därmed till stora delar undantagna från reglerna i dataskyddsförordningen (GDPR)¹.

Undersökningar har de senaste åren visat att medborgare känner en ökande oro för hur deras personuppgifter används.² Att personsöktjänsternas omfattande publicering av personuppgifter är en källa till mycket oro framgår också tydligt i klagomålen som Datainspektionen tar emot. Sedan dataskyddsförordningen började gälla den 25 maj 2018 har Datainspektionen tagit emot över 750 klagomål som rör personsöktjänster med frivilligt utgivningsbevis. Det motsvarar ungefär var femte klagomål.

Till klagomålen ska läggas ett stort antal frågor från medborgare om personsöktjänsterna under de senaste åren. Hur man gör för att få sina personuppgifter raderade från sajter med frivilligt utgivningsbevis är den enskilt vanligaste frågan som Datainspektionen får från medborgare. Enbart under det första året efter att dataskyddsförordningen började gälla tog Datainspektionen emot omkring 1 500 frågor från medborgare om sajter med frivilligt utgivningsbevis.³

Den rättsliga frågan kring grundlagsskydd genom frivilligt utgivningsbevis har diskuterats länge och på olika sätt varit föremål för flera statliga utredningar. Datainspektionen har i flera remissvar och i skrivelser till regeringen belyst hur de frivilliga utgivningsbevisen får allvarliga konsekvenser för medborgares personliga integritet.⁴ Efter en lagändring 2019 är det inte tillåtet för söktjänster att behandla känsliga personuppgifter. I juni 2019 fattade regeringen beslut att utvidga uppdraget för 2018 års tryck- och yttrandefrihetskommitté.⁵ Kommittén har nu i uppdrag att utreda behovet av ett inskränkt grundlagsskydd för söktjänster som offentliggör uppgifter om enskildas lagöverträdelse. Uppdraget ska redovisas i augusti 2020.

1 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

2 Datainspektionen: Nationell integritetsrapport 2019 (rapport 2019:2), sid 26 samt Internetstiftelsen: Svenskarna och internet 2019, sid 64.

3 Datainspektionen: Nationell integritetsrapport 2019 (rapport 2019:2), sid 41.

4 Se till exempel Datainspektionens skrivelse till regeringen 2009 Begäran om skyndsamt lagstiftning rörande kreditupplysningar på Internet (dnr 1571-2009), samt skrivelse 2012 Begäran om översyn av kreditupplysningslagen (dnr 1821-2010).

5 Tilläggsdirektiv till 2018 års tryck- och yttrandefrihetskommitté (Ju 2018:01), Dir. 2019:29.

Denna rapport fokuserar inte på juridiken kring frivilligt utgivningsbevis. Syftet med rapporten är i stället att ge en fördjupad bild av hur medborgare i klagomål till Datainspektionen beskriver risker, oro och konsekvenser kopplat till personsöktjänster med frivilligt utgivningsbevis. I arbetet med rapporten har 300 klagomål analyserats. Rapporten ingår som en del i Datainspektionens rapportserie där olika delar av ärendinflödet till myndigheten beskrivs närmare.

Målgruppen för rapporten är primärt beslutsfattare, förtroendevalda och personer som arbetar med frågor som rör dataskydd och yttrandefrihet.

Sammanfattning

- Under det första ett och ett halvt året efter att dataskyddsförordningen började gälla rörde närmare var femte klagomål till Datainspektionen personsöktjänster på internet som omfattas av ett så kallat frivilligt utgivningsbevis. Sajterna offentliggör stora mängder personuppgifter som hämtats och sammanställts från svenska myndigheter. Eftersom företagen bakom sajterna genom utgivningsbeviset har grundlagsskydd är de till stora delar undantagna från reglerna i dataskyddsförordningen.
- Två tredjedelar av klagomålen mot personsöktjänsterna som lämnades in under perioden 25 maj 2018 till och med 31 oktober 2019 riktades mot sajten Mrkoll. Under perioden tog Datainspektionen emot drygt 750 klagomål mot personsöktjänster med frivilligt utgivningsbevis.
- Av klagomålen framgår att medborgare upplever personsöktjänster som ett stort integritetsintrång. De som hör av sig till Datainspektionen känner dessutom stark oro och rädsla för att drabbas av negativa konsekvenser och för att informationen ska utnyttjas av kriminella som begår exempelvis id-kapning eller bedrägeri.
- Det finns en tydlig önskan hos medborgare att själva bestämma om personuppgifter ska offentliggöras för allmänheten på internet. I klagomålen förekommer även kritik mot lagstiftningen och en oförståelse för hur det frivilliga grundlagsskyddet rimmar med att dataskyddsförordningen sägs syfta till att stärka skyddet för den personliga integriteten.
- Under 2018 lämnades nästan tre gånger så många ansökningar om frivilligt utgivningsbevis jämfört med året innan till Myndigheten för press, radio och tv. Den största ökningen skedde under våren strax innan dataskyddsförordningen började gälla.

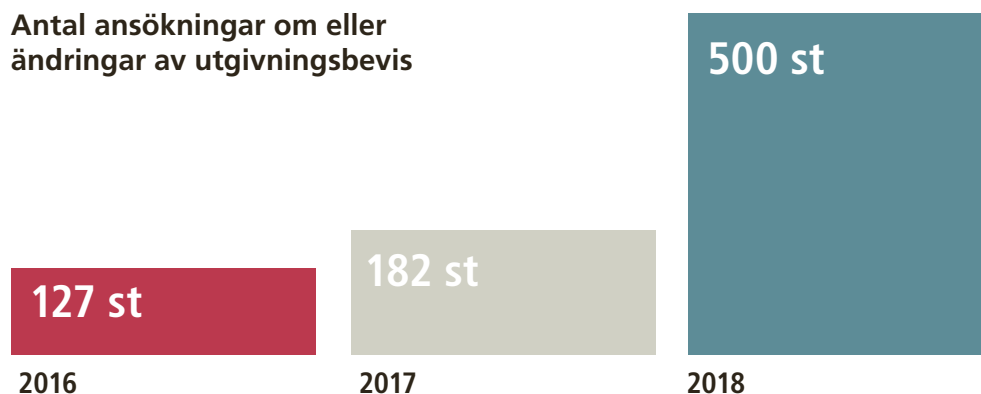
Tredubblat antal ansökningar om utgivningsbevis under 2018

Sedan 2003 kan en innehavare av en databas ansöka om frivilligt utgivningsbevis för att få samma grundlagsskydd för yttrandefriheten som massmedieföretag har för sina publiceringar på internet. Syftet med lagstiftningen var ursprungligen att utvidga det automatiska grundlagsskyddet, som traditionella massmedieföretag har för sina databaser, till att omfatta nya tekniker. Det innebär att även andra verksamheter kan erhålla grundlagsskydd genom att ansöka om ett utgivningsbevis.

Ett utgivningsbevis utfärdas av Myndigheten för press, radio och tv och gäller i tio år. För att ett utgivningsbevis ska utfärdas krävs bland annat att en behörig utgivare har utsetts, att besökaren själv måste uppsöka databasen och att den är tillgänglig för allmänheten. Det ställs däremot inte några krav på att verksamheten ska ha ett visst innehåll eller syfte. Kostnaden för att ansöka om frivilligt utgivningsbevis är 2 000 kronor.

Statistik från Myndigheten för press, radio och tv visar att antalet ansökningar om frivilligt utgivningsbevis ökade kraftigt under 2018, det vill säga samma år som dataskyddsförordningen började gälla. Det året nästan tredubblades antalet ansökningar om frivilligt utgivningsbevis jämfört med året innan.⁶

Antal ansökningar om eller ändringar av utgivningsbevis

KÄLLA: MYNDIGHETEN FÖR PRESS, RADIO OCH TV.

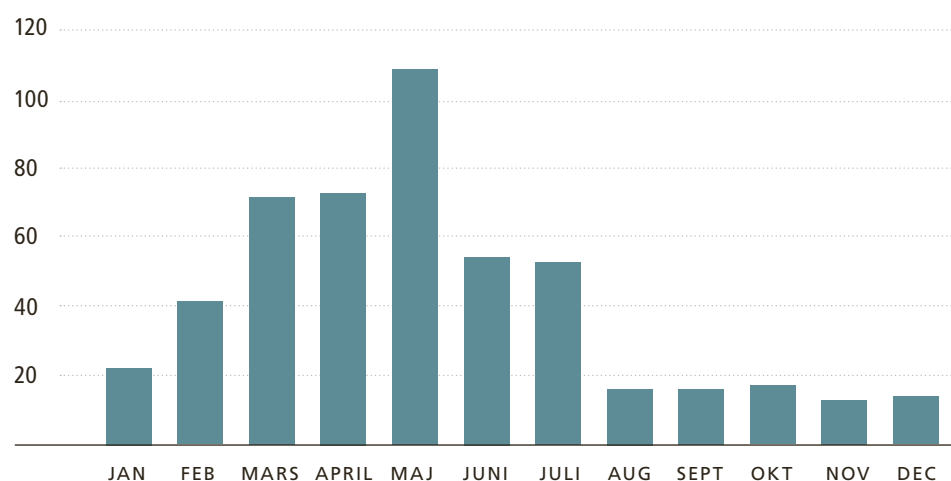
När antalet ansökningar om utgivningsbevis bryts ned på månad förstärks kopplingen i tid till dataskyddsförordningen. Den största ökningen av ansökningar skedde framför allt under våren med en topp i maj 2018. Dataskyddsförordningen började gälla den 25 maj 2018.

⁶ Årsredovisning 2018, Myndigheten för press, radio och tv (dnr 19/00551), sid 17.

En nyhet i dataskyddsförordningen är att Datainspektionen kan besluta att ett företag som bryter mot reglerna i den ska betala en administrativ sanktionsavgift. Avgiften kan som mest vara 20 miljoner euro eller fyra procent av bolagets globala årsomsättning, beroende på vilket belopp som är högst. I Sverige kan även myndigheter få betala sanktionsavgifter om de bryter mot dataskyddsförordningen. Avgiften kan då uppgå till högst 10 miljoner kronor.

Den tydliga ökningen av ansökningar om utgivningsbevis väcker frågan om det för en del aktörer, framför allt sådana som inte har person-söktjänster på internet som verksamhetsidé, varit en medveten strategi att ansöka om utgivningsbevis för att slippa undan dataskyddsförordningens krav på personuppgiftsbehandling och därmed även risken för höga sanktionsavgifter.

Ansökningar om utgivningsbevis per månad 2018

Diagrammet visar antalet ansökningar om frivilligt utgivningsbevis per månad under 2018.

KÄLLA: MYNDIGHETEN FÖR PRESS, RADIO OCH TV.

Personsök tjänster med frivilligt utgivningsbevis

Den som tycker att ett företag eller annan organisation behandlar personuppgifter på ett felaktigt sätt kan lämna ett klagomål till Datainspektionen. Datainspektionen har tagit emot klagomål mot sajter med frivilligt utgivningsbevis under många år. Två av de första sajterna var Ratsit och Birthday som lanserades 2006. Redan då tog Datainspektionen emot klagomål mot sajterna.

År 2014 lanserades sajten Lexbase, som även den orsakade ett stort antal klagomål till Datainspektionen. Företaget var först att begära ut handlingar från rättsväsendet och erbjuda en söktjänst där det går att se om personer förekommit i brottmål eller tvistemål. I slutet av 2018 lanserades sajten Mrkoll som föranlett en kraftig ökning i antalet klagomål till Datainspektionen.

Efter det att dataskyddsförordningen började gälla har antalet klagomål ökat mycket kraftigt.⁷ Under perioden 25 maj 2018 till 31 oktober 2019 har Datainspektionen totalt tagit emot knappt 4 300 klagomål som rör dataskyddsförordningen eller brottsdatalagen. Av dessa är drygt 750 klagomål mot personsök tjänster med frivilligt utgivningsbevis. Under det första ett och ett halvt året sedan dataskyddsförordningen började gälla rör alltså närmare var femte klagomål sådana tjänster.

Under perioden har flest klagomål riktats mot sajten Mrkoll. Av samtliga klagomål mot personsök tjänster med frivilligt utgivningsbevis rör två tredjedelar, drygt 500 stycken, Mrkoll.

Klagomål mot sajter med utgivningsbevis

Sajt	Klagomål
Mrkoll	504
Merinfo	69
Ratsit	66
Hitta	34
Lexbase	27
Upplysning	8
Eniro	6
Birthday	2
Klagomål mot flera sajter	40
Totalt	756

AVSER PERIODEN 2018-05-25–2019-10-31.

⁷ Antalet klagomål till Datainspektionen: 250 (2017), 1 800 (2018) och 3 700 (2019). Se även Datainspektionen: Årsredovisning 2018, sid 27.

Datainspektionens erfarenhet är att antalet klagomål mot nya person-söktjänster som masspublicerar personuppgifter är som störst det första halvåret efter att sajten lanseras. Detta mönster har setts för bland annat Ratsit och senare Lexbase när dessa sajter var nya. Enbart under december 2018, kort efter att sajten Mrkoll lanserats, fick Datainspektionen in över 100 klagomål mot sajten. I statistiken syns nu, ett år senare, att antalet klagomål mot Mrkoll blir färre. Datainspektionens bedömning är att det minskade antalet klagomål över tid snarare beror på att medborgare inser att det är fruktlöst att skicka in klagomål till Datainspektionen än att oron och missnöjet minskat.

Vilka uppgifter finns på sajterna?

Personsökta tjänster som masspublicerar personuppgifter hämtar sin information från myndigheter med stöd av offentlighetsprincipen. Uppgifter ur exempelvis folkbokföringen hos Skatteverket är normalt offentliga, liksom domar och beslut som finns hos domstolar. Via person-söktjänsterna sammanställs dock personuppgifterna och blir betydligt mer lättillgängliga än via enskilda myndigheter. Flera av sajterna har blivit populära eftersom det är enkelt, och ofta gratis, att snabbt få tillgång till stora informationsmängder.

Enligt en undersökning som publicerades i Datainspektionens nationella integritetsrapport 2019 uppger tre av fyra medborgare att de i någon utsträckning känner oro för hur deras personuppgifter används. Störst oro känner medborgarna för att kriminella eller andra obehöriga ska komma åt deras personuppgifter. En mer diffus känsla av att inte ha kontroll över sina personuppgifter bidrar också till oro.⁸

Vilken typ av uppgifter som finns att hämta via personsöktjänster med frivilligt utgivningsbevis varierar, men det kan röra sig om till exempel:

- förnamn (samtliga) och efternamn
- telefonnummer
- bostads- och postadress
- karta där bostaden är utmärkt
- lägenhetsnummer och var lägenheten är placerad på våningsplanet, till exempel "första dörren till höger"
- typ av boende (exempelvis hyresrätt, bostadsrätt eller villa)
- storlek samt uppskattat värde på bostaden

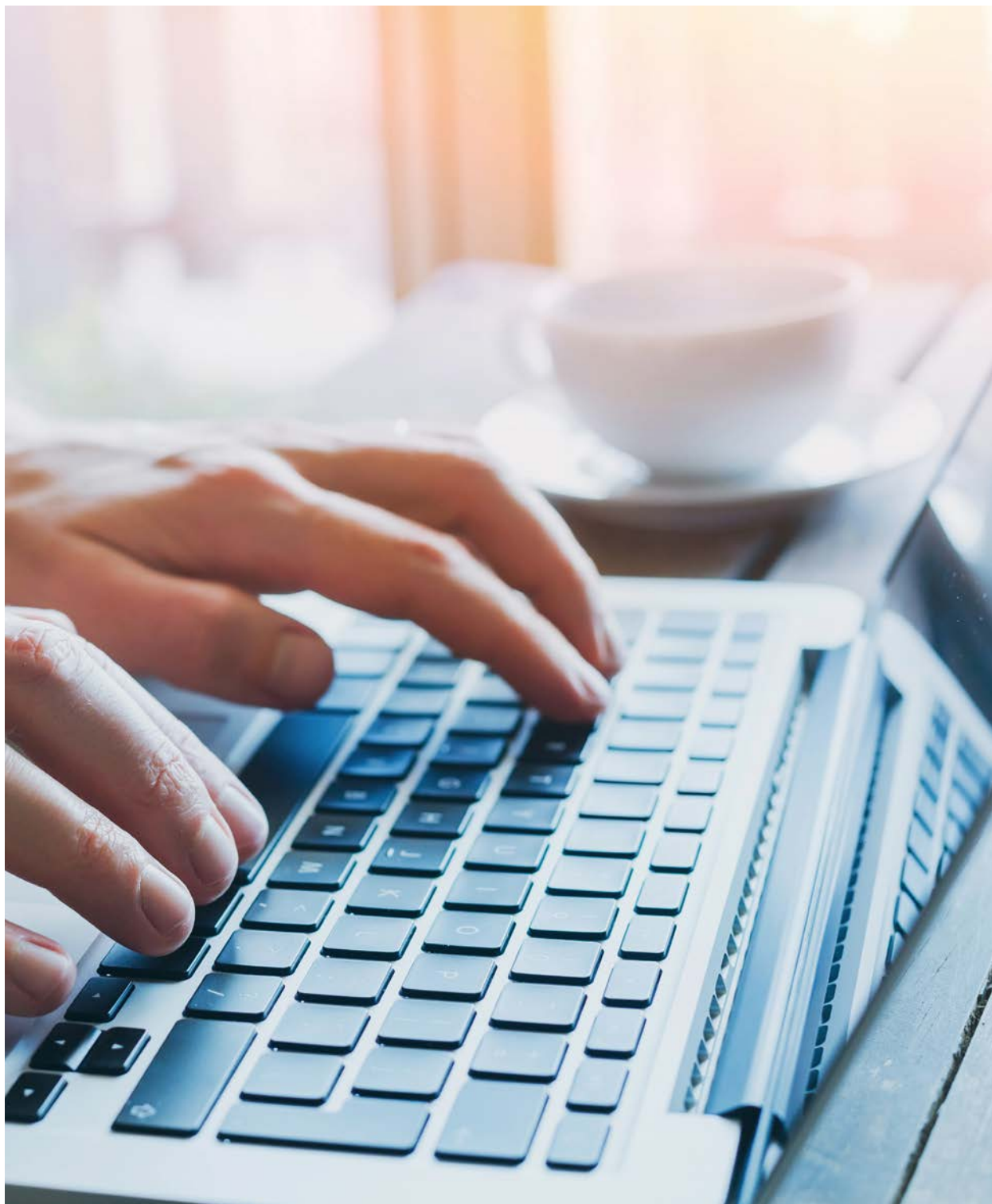
⁸ Datainspektionen: Nationell integritetsrapport 2019 (rapport 2019:2), sid 24-29.

- adress till föregående bostad samt datum då personen flyttade dit
- kommun, län och församling
- uppgift om personen bor ensam eller tillsammans med andra
- namn på eventuella sammanboende personer och hur länge de bott tillsammans
- datum då personen flyttade till nuvarande boende
- namn på samtliga grannar, deras ålder och uppgift om när de flyttade till bostaden
- personnummer samt ålder och antal dagar till nästa födelsedag (vissa sajter visar de fyra sista siffrorna i personnumret mer eller mindre lättillgängligt)
- kön
- stjärntecken
- uppgift om personen förekommer i brottmål eller tvistemål eller om personen har fått ett strafföreläggande
- bolagsengagemang
- fordonsinnehav
- medelinkomsten och högsta inkomsten i bostadsområdet
- hur många sökningar som gjorts på personen den senaste månaden och i vilken stad de flesta befinner sig som sökt på personen ifråga
- topplista över mest eftersökta personer innevarande månad

Flera av sajterna erbjuder avgiftsbelagda tilläggstjänster som ger ytterligare information om en person. Det kan till exempel röra sig om:

- en persons inkomst
- kreditinformation
- ansökta bygglov kopplade till fastigheter som personen äger
- möjlighet att köpa hela domen om en person förekommer i ett brottmål
- tidigare namn på en person som bytt namn

Åtminstone en sajt har även en följ-funktion. Den som använder funktionen får då kostnadsfritt en avisering när personen man följer till exempel får ny publicerad deklARATION, byter namn, ändrar civilstånd, inleder ett bolagsengagemang, byter adress, fyller år eller får nytt telefonnummer. Det går också att följa en viss adress och få aviseringar, exempelvis om någon skriver sig på adressen eller ett fordon eller bolag registreras där.

Typer av klagomål

I denna rapport presenteras en analys av 300 av de klagomål som riktats mot personsöktjänster med utgivningsbevis och som Datainspektionen fått in under perioden 25 maj 2018 till och med 31 oktober 2019. I många klagomål förs flera olika synpunkter fram. Ett och samma klagomål kan exempelvis uttrycka bestörtning över att så detaljerade personuppgifter om så många personer är så lättillgängliga, missnöje över att uppgifterna även visas i sökmotorer och oförståelse för att det kan vara lagligt. Nedan ges en beskrivning av olika typer av innehåll i klagomålen.

Upplevt integritetsintrång

Av en majoritet av klagomålen framgår att masspublicering av personuppgifter hos personsöktjänster upplevs som ett integritetsintrång. Antingen är det förekomsten av en specifik personuppgift – exempelvis personnummer – eller den omfattande och detaljerade samlingen av information på sajterna som får medborgare att reagera och vända sig till Datainspektionen. Upplevelsen är att personuppgifterna rör den privata sfären och många medborgare uttrycker en önskan om att själva bestämma över om informationen får tillgängliggöras och i så fall för vem.

”Nu har jag hittat en ny sida som helt enkelt klär av oss människor och blottar hela min och andras identitet. Jag är chockad att personer söker efter mig. Jag har inget att dölja, men vill ha mitt liv för mig själv.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

Många medborgare som klagar är medvetna om att möjligheten att radera uppgifter på sajterna är begränsad. Den omständigheten framkallar frustration, ilska och i vissa fall förtvivlan. Sammantaget framträder en bild av att medborgare känner ett obehag inför det faktum att personuppgifter tillgängliggörs för en bred allmänhet.

”Det framgår högst personliga uppgifter som hur länge jag bott på adressen, var lägenhetsdörren finns, hur jag lever, antalet betalningsanmärkningar i huset och uppgifter om ålder, civilstånd med mera. Mycket obehagligt!”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

Oro för negativa konsekvenser

I vissa klagomål uttrycker medborgaren en oro för att drabbas av konkreta negativa konsekvenser av att sajterna publicerar en stor mängd personuppgifter. Det kan till exempel vara oro för id-kapningar, bedrägerier och även inbrott.

”Med tanke på den allt ökande risken för id-kapningar så känns det lite märkligt att det kan få vara så lätt att komma över personuppgifter.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

En person beskriver dessa sajter som ett ”riktigt lätt, läckert och inbjudande smörgåsbord för de kriminella”. ”Dessa sajter borde kunna ses som medbrottslingar vid id-kapningar och även kunna fällas för detta”, skriver en annan person.

”Förstår mig inte på Sverige och dess öppna samhälle som gör det så enkelt för de kriminella men svårare för oss andra.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

Vissa uttrycker oro för att informationen är lätt att få tag på för vem som helst. ”Jag hade rättsliga besvär med min familj tidigare i livet och vill därför inte att de vet var jag bor”, skriver en person i sitt klagomål.

Upplevd ”utpressning”

Vissa personsöktjänster med frivilligt utgivningsbevis erbjuder eller har tidigare erbjudit tilläggstjänster för att förhindra id-kapning. Den här typen av skyddstjänster bygger bland annat på en bevakning av en persons uppgifter hos folkbokföringen. Om uppgifterna i folkbokföringen ändras skickas ett mejl eller sms med information till personen om det. Syftet är att göra det svårare för bedragare att exempelvis göra en tillfällig adressändring för att komma åt saker som kontokort, pin-koder och varor som bedragarna har beställt.

”Det kan uppfattas som utpressning att först publicera hela personnumret samtidigt som man säljer id-kapningsskydd.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

I många klagomål till Datainspektionen uttrycks ett missnöje över att sajterna både publicerar personuppgifter som skulle kunna användas till id-kapning och samtidigt säljer skydd mot id-kapning. På en av sajterna

beskrivs id-kapningar som Sveriges vanligaste brott som drabbat över 200 000 svenskar det senaste året – alldeles intill marknadsförs sajtens tilläggstjänst som ska ge ett skydd mot id-kapning.

Särskild oro över en viss uppgift

I en större mängd klagomål uttrycks en särskild oro över att en viss typ av personuppgift publiceras på sajterna, exempelvis skriver en av sajterna tydligt ut om en person bor ensam.

”Om man vill söka på äldre ensamstående som bor som jag gör, är det mycket lätt att finna sina offer. Detta borde vårt samhälle skydda oss medborgare från.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

Ett par av sajterna tillhandahåller domar från brottmål. I klagomålen som rör domar är tonen ofta upprörd eller förtvivlad. En person uppger att hans liv blivit förstört sedan uppgifter om att han förekommit i brottmål publicerats av en personsöktjänst. ”Har fått lida mycket på grund av detta”, skriver personen och tillägger att han fått anonyma hot och att en av anledningarna till att han inte fått nytt jobb ska vara informationen på sajten. Samma klagande uppger att en anhörig till honom ska ha blivit nekad bostad av en privat hyresvärd på grund av detta. En annan person skriver att han förvisso begått ett brott ”men det som är det värsta är att det står allt om en, med personuppgifter samt personkopplingar med mera”.

Ett stort missnöje mot att flera sajter publicerar personnummer kommer till uttryck i klagomålen. Detta är extra tydligt i klagomålen mot en av sajterna, som även publicerar de fyra sista siffrorna i personnumret.

”Man blir varje dag via nyheterna påmind om att aldrig lämna ut sitt personnummer till okända. Nu kan vem som helst få dessa uppgifter.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

Det finns en oförståelse för hur sajterna kan publicera personnummer när Datainspektionens informerar om att personnummer är en extra skyddsvärd personuppgift och att det därför bör exponeras så lite som möjligt. Datainspektionen skriver till exempel på sin webbplats att personnummer inte ska finnas på adressetiketter, i kuvertfönster eller i försändelser som sänds utan kuvert så att de är synliga för vem som helst. Personer undrar i sina klagomål hur det rimmar med att personsöktjänster fritt kan publicera personnummer.

Missnöjet med att sajterna publicerar personnummer är ofta direkt kopplat till oron för bedrägerier och id-kapningar. Så här uttrycker sig

några personer i sina klagomål: ”Måste ju vara rena julafton för alla bedragare eller sådana som bara vill förstöra för någon annan”. ”Är det verkligen okej att publicera personers hela personnummer? Det utgör en stor risk att någon annan använder det.” ”Jag finner det mycket stötande att mitt personnummer finns så publikt på internet och vem som helst kan utnyttja det till diverse brott.”

Upplevda konsekvenser av lättillgängliga uppgifter

Det förekommer att medborgare upplever att masspubliceringen av personuppgifter via personsöktjänsterna leder till faktiska konsekvenser och att de därför är benägna att ta till olika former av åtgärder för att få bort uppgifterna.

En person som utsatts för hot överväger att ansöka om skyddade personuppgifter hos Skatteverket.

”Jag har erbjudits sekretessmarkering, men vill helst undvika det då det skulle begränsa min egen frihet och krångla till mitt liv.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

Personen har en hotbild emot sig men bedömer att den som hotar troligen inte kommer att kontakta myndigheter som Skatteverket för att ta reda på var personen bor. ”Däremot är han fullt kapabel att googla på mitt namn och genast få upp mina uppgifter på skärmen”, skriver personen i sitt klagomål.

Personer som är utsatta för hot kan i vissa fall få skyddade personuppgifter. Det innebär att till exempel personens namn och adress – som normalt är offentliga uppgifter – skyddas i folkbokföringsregistret. Det är Skatteverket som sköter hanteringen av skyddade personuppgifter.

För att få sekretessmarkering, som är en lägre grad av skyddade personuppgifter, krävs att det finns risk för att personen ifråga kan bli utsatt för brott, förföljelser eller allvarliga trakasserier. Enligt Skatteverket får myndigheten ett ökat antal frågor och ansökningar från personer som vill få skyddade personuppgifter för att på så sätt inte längre vara sökbara hos personsöktjänsterna. Att vilja bli borttagen från sajterna är i normalfallet inte ett tillräckligt skäl för att Skatteverket ska bevilja skyddade personuppgifter.

Vissa medborgare uppger att publiceringen av personuppgifterna på sajterna på ett konkret sätt påverkar deras mående.

”Jag håller på att gå under. Ni måste göra något åt detta för jag vet personer som tappar livslusten tack vare att de blir uthängda på det här hemska sättet.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

En person skriver att det via en av sajterna framgår att personen för flera år sedan åtalats för brott. Uppgiften stämmer visserligen, men personen blev frikänd. ”Jag mår psykiskt dåligt av det här. Jag kan inte sova och tänker på det varje dag.” Personen är bland annat orolig att informationen riskerar att ställa till med problem i förhållande till sin arbetsgivare.

Synlig via sökmotorer

Vissa klagomål riktas inte bara mot personsöktjänster utan även mot sökmotorer, framför allt Google. Många har sökt på sitt eget namn och upptäckt att sökträffar innehåller länkar till sajterna som publicerar mängder med information om dem. ”Mår dåligt över att vem som helst bara kan googla på namnet och få uppgifter om mig!”, skriver en person i sitt klagomål.

”När jag söker på mitt namn på Google så kommer sajten upp som tredje sökresultat. I beskrivningen till länken så står det att jag är tilltalad i brottmål och att dom fallit. Mitt namn, ålder och adress är tydligt utskriven direkt i beskrivningen. Man behöver inte klicka på någon länk eller gå till sajten för att se att jag är dömd i en brottmålsrättegång.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

En personsöktjänst publicerade tidigare fullständiga personnummer inklusive de fyra sista siffrorna. Numera är de fyra sista siffrorna dolda vilket innebär att fullständiga personnummer inte längre indexeras av sökmotorer som exempelvis Google. På själva sajten går det dock fortfarande att se de fyra sista siffrorna efter en enkel knapptryckning.

Missnöje över att inte kunna bli raderad

I många klagomål uttrycks missnöje och frustration över att det inte går att ta bort uppgifter från sajterna.

”Jag har varit i kontakt med dem och frågat om att ta bort mina uppgifter, men tyvärr så vägrar de.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

En personsöktjänst har svarat medborgare som vill bli raderade att skyddade personuppgifter är den enda möjligheten som finns att dölja sin adress och övriga personuppgifter hos myndigheterna, och således även på sajten.

Vissa, men inte alla, personsöktjänster har infört en möjlighet för användare att begära att deras uppgifter raderas.

Oförståelse för lagstiftningen

Många medborgare som lämnar klagomål mot sajterna förstår inte hur det kan vara tillåtet att publicera så mycket personuppgifter, särskilt nu när dataskyddsförordningen gäller. Enligt Datainspektionens nationella integritetsrapport känner drygt åtta av tio medborgare till dataskyddsförordningen och att den innebär förstärkta rättigheter för individerna. Den kännedomen märks i klagomålen. ”Jag undrar om sådant verkligen får vara offentligt med tanke på GDPR? Har man inte rätt att få bestämma det själv?”, frågar en person i sitt klagomål.

Även personer som arbetar med dataskyddsfrågor är oförstående. ”Om dessa företag får arbeta på det här sättet så känns regelverket kanske ihåligt för oss övriga verksamhetsutövare som arbetar hårt för att skydda våra kunders personuppgifter”, säger en person som arbetar med dataskyddsfrågor på ett svenskt företag.

”Jag tycker att det är bedrägligt när offentlighetsprincipen och öppenheten i det svenska samhället utnyttjas på det här sättet.”

KLAGOMÅL TILL DATAINSPEKTIONEN

I klagomålen förekommer kritik mot att personsöktjänster med anledning av offentlighetsprincipen har tillgång till så många personuppgifter. I ett klagomål som är riktat mot en av sajterna står att ”det är djupt kränkande att ni publicerar uppgifter om mig som privatperson även om vem som helst kan kontakta myndigheter för att få ta del av uppgifterna. Men eftersom detta kräver mer ansträngning hos gemene man än att knappa in uppgifter på en sida som exempelvis er, är det en katastrof att ni gömmer er bakom offentlighetsprincipen.”

Kontakta Datainspektionen

E-post: datainspektionen@datainspektionen.se Webb: www.datainspektionen.se

Tfn 08-657 61 00. Postadress: Datainspektionen, Box 8114, 104 20 Stockholm

